

Krokussen in de sneeuw

Kunnen we elkaar kennen? De uitgangsvraag voor 'Het laatste vuur' van KVS en Ro Theater lijkt wat banaal, maar dat is buiten de sterke tekst van Dea Loher gerekend.

VAN ONZE MEDEWERKER

WOUTER HILLAERT

BRUSSEL | Eerst een verhaaltje. Elke week, daags na de trekking, gaat een eenzame man nieuwe lottobiljetten kopen. Elke keer vult hij ze trouw in. Elke keer dropt hij ze daarna in dezelfde vuilnisbak in het park. Daar hoopt hij dat iemand anders ze ooit zal vinden, als een cadeau met een winnende cijfercombinatie: toevallig geluk tussen de peuken en de etensresten. Het zou de definitie kunnen zijn van het leven volgens Dea Loher.

De Duitse schrijfster, nu vijfenveertig, is één van vele eigentijdse Europese stemmen die sterk bepaald zijn door de veelkleurige grootstad met zijn sociale scheidingslijnen. Ook filmtechnieken pikte ze op: ze spreidt haar verhaal over diverse plaatsen en monteert.

Het levert stukken op die werken als een camera die van hoog boven de stad inzoomt op anonieme mensen. Heel eigen verhalen rijgen zich aaneen tot een mozaïek van gemis, onvolkomenheid en toch pogingen om te zorgen voor anderen.

Het laatste vuur, in Duitsland verkozen tot 'stuk van het seizoen', bundelt acht figuren. Op het besneeuwde podium van de KVS staan ze in een trosje te bibberen: acht zielen met een stuk af. De een is zijn vaderland kwijt, de andere haar geheugen, nog iemand een borst. De man van de lotjes verschijnt naast een agente met te veel verbeelding. Hun link is een auto-ongeluk, waarin een kind is doodgreden.

Het leven volgens Dea Loher: een toevallige puzzel van mensen met een stuk af. © Leo van Velzen

INTERVIEW

DEA LOHER, auteur van 'Het laatste vuur' en het eerder door de KVS opgevoerde 'Onschuld'.

Aangetrokken door kleine mensen

Hoe komt u aan de stof voor uw stukken?

'In dit geval las ik jaren geleden in een Zuid-Amerikaanse krant over een ongeluk waarbij een kind stierf. Ik kreeg het maar niet uit mijn hoofd. Ik voegde soldaat Rabe toe, de rest ontvouwde zichzelf. Het resultaat zou ik "posttraumatische chirurgie" noemen — een grapje.'

U schetst het stadsleven steeds vanuit zijn outcasts. Een politieke keuze?

'Het is veeleer persoonlijk: "kleine mensen" oefenen een bijna magnetische aantrekking op me uit. Bij hen voel ik me het meest thuis. Ze hebben hun hele

leven moeten zich rechtvaardigen waarom ze bestaan. Pas in de tweede plaats vind ik het ook een politieke noodzaak om hun verwrongen vechterszielen voor het voetlicht te brengen. Ach, Freud zou zeggen dat ik artistiek revanche neem voor alle verloren mensen in mijn omgeving.'

Is gemeenschap hét thema voor deze nieuwe eeuw?

'Absoluut. Bijna alle wereldproblemen zijn te verklaren door de prioriteit die deze tijd legt bij persoonlijk gewin. Het wordt ons verkocht als zakelijk en als nationaal gewin. Het egocentrische denken stopt nooit.'

Meer en meer eigentijdse thea-

Dea Loher. © rr

terteksten, ook die van u, switchen tussen dialogen en vertellen. Wat kan de reden zijn?

'Acteurs die zich totaal identificeren met hun rol, vind ik uit de tijd. In theater, anders dan in film, kan een acteur zijn tekst onderbreken en becommentariëren. Met die mogelijke afstand spelen is een groot plezier.'

Ziedaar Dea Lohers visie op gemeenschap: een toevallige puzzel van levensslotjes, bijeen gedreven door noodlottigheid. Zo kan zich het spel van 'ik' en 'jij' ontvouwen, als een afbeelding van elke relatie in deze wereld: man en vrouw, soldaat en slachtoffer, autochtoon en allochtoon.

Op scène spreekt vooral het liefdesvuurtje dat opvlamt tussen de moeder van het dode kind (Sylvia Poorta) en de getraumatiseerde vreemdeling (Rogier Philipoom). Ze wrijven hun emotionele eelt af aan elkaar, maar verder dan elkaars huid kunnen ze niet komen. Was de ander voor Sartre de hel, voor Loher gaat het meer om een ontbrekend puzzelstukje dat niet past. Uitgekiend en met subtiële symboliek schetst ze door alle anekdotiek heen de beslissende invloed van taal, herinnering en het louter fysieke.

Dat doet *Het laatste vuur* nog dieper grijpen dan *Onschuld*, waarmee KVS en Ro Theater in 2007 het Theaterfestival haalden. Spontaan mildert regisseur Alize Zandwijk haar bekende expressivisme (vette grime, grote uithalen) en laat ze de kwaliteit van de tekst en haar acteurs spreken. Na dik twee uur ben je overtuigd. We kunnen elkaar niet kennen, maar dat toch niet proberen zou gelijkstaan aan doodse winter. Tijdens het tragische slot van *Het laatste vuur* priemen de krokussen door de sneeuw.